

UITGEH ~ ~ D

DE NOVICEMEESTER

1. Koesterde u, vooral eer u novicemeester in uw abdij werd, al ambities in die richting?

Natuurlijk. Vooral in de tijd dat ik zelf novice was. Dan denk je al gauw: 'Ik kan dat beter, want ik begrijp het tenminste als de nieuweling een kwartiertje per dag op Facebook wil. Wat is daar nu verkeerd aan? Er liggen zelfs kansen om elkaar te stichten en te bemoedigen.'

Maar hoe langer ik in de abdij was, hoe killer mijn verlangen werd om de job van novicemeester te vervullen. Na verloop van tijd vind je tenslotte zelf niet meer zo gemakkelijk aansluiting bij de jongere generatie. Ik besef dat een nieuweling mij nu misschien ook een Beotiër zal noemen omdat ik niet twitter of geen iPad heb. Ze komen tegenwoordig weer met andere gadgets – ja, dat woord ken ik nog wel – onze abdij binnengewandeld. En het helpt geen zier als je dan zegt dat je gelukkig bent zonder al die spulletjes. Meer nog, door zoiets te zeggen verkwansel je de mooiste kansen om de jongere echt te leren kennen of zijn diepste verlangens te peilen.

Zou het toch waar zijn dat tien met de hele wereld gedeelde tweets minder waard zijn dan één tweet die de belangstelling van een novicemeester heeft gewekt?

2. Het belangrijkste dat u van uw voorganger geleerd hebt, is dat hij te oud was voor de job?

Welneen! Mijn novicemeester bleef altijd 'zijn eigen stugge zelve'. En dat ga je toch ook waarderen op den duur. Ik herinner me dat hij ooit eens preekte over de heilige Geest en dat ik zijn sermoeen zo kon toepassen op de situatie in het novicehuis. Hij vergeleek de Geest met een televisietoestel in stand-by-modus.

© foto: Saint Joseph Abbey, Louisiana (USA).

Kloosterlingen bekijken de wereld door de bril van hun ambt of functie. Dat zorgt voor diepzinnige – soms ook grappige – antwoorden op eenvoudige vragen. In *Uitgehoord* bericht een anonieme auteur over de mooiste denkbare reacties, nadat hij zijn licht opstak bij ambtgenoten in abdijen en priorijen.

“Dat rode lichtje verraadt dat je met één druk op de toets, en dan nog wel zonder het toestel aan te raken, want tegenwoordig is er een afstandsbediening, weer kleurige beelden op het zwarte scherm kunt toveren”, zei hij. En verder: “Zo is het ook met de Geest. Hij is stand-by, je kunt hem altijd activeren als je dat wilt. Blijft alleen nog de vraag: waar ligt de afstandsbediening? Maar verwijt in godsnaam die beeldbuis niet dat jij de afstandsbediening verloren gelegd hebt. En sakker niet als je het apparaatje averechts gebruikt zodat het signaal niet aankomt. Het ligt meestal aan jou als er geen activering plaatsgrijpt.”

Met een schok realiseerde ik me dat ik opgescheept zat met een novice-meester in stand-by. En dat het initiatief bij mij lag om dat rode lichtje op groen te doen overslaan. Het belangrijkste dat ik van mijn voorganger leerde, is dat een novicemeester op de een of andere manier moet duidelijk maken dat hij stand-by is. Bijstand, dus.

3. Uw voorganger is dus uw ideale rolmodel?

Je snapt er werkelijk niets van! Een novicemeester hoeft zich helemaal geen rolmodel voor de geest te halen om goed te kunnen functioneren. Tenzij de heilige Geest zelf. Van die Geest zegt de Bijbel zowat alles wat de novicemeester ter harte gaat: hij is de helper, hij leert lezen op een dieper niveau, hij boort bronnen van wijsheid aan, hij brengt in herinnering, hij is de subtiele bindkracht, hij wekt creativiteit, hij schenkt vergiffenis, ... Kortom, hij begeestert. Niet door zelf het initiatief te nemen, maar door het uit te lokken bij de ander.

Maar je begrijpt natuurlijk dat je de heilige Geest moeilijk een rolmodel kunt noemen. Ik hou het dus liever op honderden of zelfs duizenden voorbeelden waaruit de novice zelf kan kiezen. Die voorbeelden vind je in de verzameling van vaderspreuken uit de tijd dat monniken nog lange, onverzorgde baarden droegen en van de ene kluis naar de andere trokken in de hoop een spettertje ultieme wijsheid bij een oude knar te vinden.

4. Er moet toch één vaderspreuk zijn die u boven alle andere verkiest?

Er is er een die me heel lief is omdat hij me een sleutel gaf om de vreugde te smaken van één zinnetje uit de levensbeschrijving van Benedictus, een vreugde die gepaard gaat met een ervaring van groei. De zin uit de *Vita Benedicti* luidt: “Wetens onwetend en wijselijk ongeletterd verliet hij Rome en werd monnik.” En nu die vaderspreuk:

“Toen iemand zag dat abba Arsenius een oude Egyptenaar om een oordeel vroeg over zijn persoonlijke gedachten, zei hij: ‘Hoe is het mogelijk dat jij, die uitblinkt in geleerdheid, deze landman ondervraagt over je eigen kennis?’ Arsenius antwoordde: ‘Romeinse en Griekse culturen ken ik wel, maar van wat deze landman weet, ken ik nog niet eens het alfabet.’”

5. Maar u bent het toch die de novicen het alfabet van het kloosterleven moet aanleren!

‘Maak je leerling eerst attent op het stand-by-lichtje.’

Dat moet ik niet! Ze komen binnen met het complete alfabet in hun bagage. Toch hebben ze nooit geleerd dat alfabet rustig op te zeggen. Ik ga er van uit dat de kandidaat-kloosterling alles in zich heeft om een goede monnik te worden. Alleen mist hij vaak het eenvoudige ‘handvest’ van de onderscheiding. De beste impuls die ik kan geven is de uitnodiging om ‘zijn’ alfabet letter voor letter te noteren, liefst zoals middeleeuwse monniken dat deden: in initialen met kleine miniatuurtjes opgetuigd. De rest – de broodtekst van het manuscript – volgt vanzelf: geordend en op zijn tijd. God oefent geduld met wie hem oprecht zoekt.

6. Houdt u van uw werk?

Ik hou nog meer van het kunstwerk dat de novice in zichzelf naar boven haalt.

7. Wat was het eerste dat u deed toen u novicemeester werd?

De nieuweling – want die was er al, anders zou die benoeming zinloos zijn geweest – die nieuweling aan het verstand brengen dat ik door de abt ‘geleverd’ ben als een gadget met een stand-by-lichtje. En dat hij – de onbevangen nieuweling – dat *hij* het is die het rode lichtje op groen moet doen springen door mij op de juiste wijze te activeren. Ik weet niet of ik daarin geslaagd ben. Misschien had ik toch beter eerst het *Veni creator spiritus* aangeleerd.

Reacties op de inhoud van deze rubriek zijn welkom op redactie@dekovel.org.

In de septembereditie van *De Kovel* wordt de ‘**kloosterkok(kin)**’ uitgehoord. De *anonymus* van **Uitgehoord** legt tot medio juli zijn oor te luisteren bij hen die zich ettelijke uren tussen potten en pannen ophouden. Wie meent hem de naakte waarheid over de ‘**keuken**’ van het klooster te kunnen onthullen, is uitgenodigd om dit aan bovenstaand e-mailadres te bezorgen.